

J A A R V E R S L A G 2 0 0 9

Inhoudsopgave

- Pag. 2: De aanloop
- Pag. 3: Ook in de mediawereld magere jaren
- Pag. 4: Doelstellingen en Contact
- Pag. 5: Statuten en Reglementen
- Pag. 7: Het bestuur
- Pag. 8: Grondleggers en Ondersteuners
- Pag. 9: Zaken die het fonds steunt
- Pag. 10: Exploitatie 2009

DE AANLOOP

In het najaar van 2000 schreef de journalist Koen Voskuil in het ochtendblad *Sp!ts* een aantal artikelen over een rechtszaak tegen wapenhandelaar Mink K. Hij beriep zich op zijn verschoningsrecht toen het openbaar ministerie wilde dat hij de naam van een “anonieme politiebron” prijs gaf. Op 22 september werd hij op last van het gerechtshof in Amsterdam opgesloten. Hij bleef weigeren om te onthullen wie hem had verteld, dat de politie had geknoeid in de processen-verbaal over een enorme wapenvondst in een strafzaak waarvoor drugshandelaar K. en twee medeverdachten al eerder door de rechtbank waren veroordeeld.

In de vaderlandse mediawereld stak een storm van verontwaardiging op. Onder leiding van de Nederlandse Vereniging van Journalisten werd over een breed front actie gevoerd onder het motto ‘Een journalist hoort niet in de cel’. Na zeventien dagen werd de gijzeling van de journalisten ongedaan gemaakt.

Opnieuw

Zes jaar later stond Mink K. weer centraal toen Bart Mos en Joost de Haas, journalisten van de *Telegraaf*, niet wilden zeggen wie aan hen “staatsgeheime dossiers” van de AIVD over de topcrimineel had doorgespeeld. Opnieuw volgde er een gijzeling, nu van twee mannen die zich beriepen op hun verschoningsrecht. Hun krant begon een geweldig publiciteitsoffensief, massaal gesteund door het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren, de Nederlandse Vereniging van Journalisten en talloze media.

Na drie dagen kwamen Mos en De Haas vrij. De rechtbank oordeelde o.a. “...dat bescherming van de bronnen van een journalist een van de essentiële voorwaarden is voor de in een democratische samenleving bijzonder belangrijke persvrijheid”.

Thomas Bruning, algemeen secretaris van de NVJ, vond het een veeg teken dat zich in Nederland in zes jaar twee keer een gijzeling van journalisten had voorgedaan. Hij overwoog de oprichting van een fonds, dat deze en andere wat minder heftige aantastingen van de persvrijheid in ons land aan de kaak kon stellen. Arendo Joustra, voorzitter van het Genootschap, juichte dit voornemen toe, geestdriftig bijgestaan door Kees Lunshof, adjunct-hoofdredacteur en commentator van de *Telegraaf*. Een ‘klein probleem’: de middelen ontbraken in eerste instantie.

Meevaller

Soms zit het opeens mee.

Even terug in de tijd. In 1976 werd de Stichting Vrije Kommunikatie opgericht met als doel “het bevorderen en verdedigen van de vrije communicatie in de meest ruime zin van het woord”. De laatste bestuurder overleed in 2004. In de periode daarna ontfermde een curator zich over de stichting. Hij benaderde de NVJ om de bestuursvacature(s) formeel op te vullen. Het vermeende faillissement viel mee. Er bleek een overschot van ruim een ton te zijn... In lijn met de doelstelling van de SVK bestemde de NVJ dit bedrag voor het Persvrijheidsfonds, dat op 2 november 2007 werd opgericht.

Enkele weken later overleed een van de initiatiefnemers Lunshof na een slepende ziekte. En omstreeks die tijd kwam er, na zeven jaar, een einde aan de juridische nasleep van de zaak-Voskuil. Ook het Europese Hof veroordeelde het opsluiten van hem als onrechtmatig.

OOK IN DE MEDIWERELD MAGERE JAREN

De eerste twee jaren na de oprichting stonden in de eerste plaats in het teken van de fondsenwerving. Dat geschiedde met wisselend succes. In de tweede helft van 2008 werd het een stuk moeilijker door het begin van de kredietcrisis. Het hele verslagjaar 2009 werd gemarkeerd door de algehele malaise, ook in de mediawereld. Deze trend zal zich ongetwijfeld in 2010 voortzetten. Kortom: magere jaren.

De zaken die het Persvrijheidsfonds ondersteunt hebben vaak wat meer body. Uitschieter is de zaak AutoWeek versus de Nederlandse Staat. Het gaat allemaal terug tot begin 2002 (!), toen het weekblad beeldopnamen maakte van een illegale straatrace in Hoorn onder toezegging van anonimiteit aan de deelnemers. De politie eiste van de redactie afgifte van het beeldmateriaal. Dit werd geweigerd met beroep op bronbescherming. Justitie trad hierna zeer intimiderend op: de hoofdredacteur werd gearresteerd en Sanoma Uitgevers werd bedreigd het het “sluiten van de hele tent”, waardoor ook alle uitgaven boordevol `royaltynieuws` werden bedreigd. Dit alles aan de vooravond van het huwelijk van Willem-Alexander en Maxima. Na dit geweld werd de cd-rom met foto's onder protest afgegeven.

Dit was het begin van een jarenlang durende juridische strijd, die kapitalen kostte en waarbij AutoWeek na zeven jaar in Straatsburg bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens definitief leek te stranden, voornamelijk door geldgebrek. Het Persvrijheidsfonds kwam toen te hulp. Een laatste procedure werd in gang gezet door mr. Otto Volgenant en mr. Ilan de Vré van advocatenkantoor Kennedy Van der Laan, voor een vriendenprijs. Er kwam verbale en deels financiële steun van de NVJ, het Genootschap van Hoofdredacteuren, het Nederlands Uitgevers NUV en de Europese en Internationale Federaties van Journalisten. In hun kielzog mobiliseerden de advocaten bladen als The New York Times, The Guardian en The Observer en vele andere buitenlandse uitgevers en organisaties. De ontknoping volgt in 2010 als het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg uitspraak doet.

Jaarlijkse Monitor

In dit verslagjaar legde het fonds de basis voor een jaarlijkse monitor over de persvrijheid in Nederland, met steun van het Stimuleringsfonds voor de Pers. De belangrijkste gebeurtenissen worden samengevat en geanalyseerd. Het gaat hierbij zowel om ontwikkelingen op het gebied van de rechtspraak en wetgeving als ook om feitelijke incidenten. De leiding berust bij prof. mr. Wouter Hins (Universiteit Leiden), bijgestaan door dr. Marga Groothuis (ook Leiden). Prof. Frank Bovenkerk (Universiteit Amsterdam) zal een deelonderzoek verzorgen met een enquête onder de beroepsgroep en interviews met journalisten en politie/beveiligers over de fricties bij incidenten e.d.

De presentatie door Hins van al deze uitkomsten over 2009 is gepland op 3 mei 2010, de Dag van de Persvrijheid in Den Haag.

DOELSTELLINGEN

De Stichting Persvrijheidsfonds heeft de volgende doelstellingen:

- Het entameren en ondersteunen van juridische procedures welke een principiële karakter hebben, die het de beroepsgroep mogelijk blijft maken in zoveel mogelijk vrijheid haar werk te kunnen doen;
- Het verdedigen van de persvrijheid in de meest ruime zin van het woord;
- Gelden ter beschikking te stellen voor het voeren van principiële procedures, die persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken;
- Het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

CONTACT

- De aanvraag voor een financiële bijdrage dient schriftelijk te geschieden door een verzoek te richten aan:

Stichting Persvrijheidsfonds
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam

e-mail: mail@persvrijheidsfonds.nl

website: www.persvrijheidsfonds.nl

telefoon: 020-6766771

bankrekeningnummer: ING: 667103511

- De aanvraag dient te zijn gedagtekend en ondertekend en dient te bevatten:
- a. de naam, het adres, het e-mailadres en zo mogelijk het telefoonnummer van de aanvrager
- b. de motivering van de aanvraag, waarbij aangegeven dient te worden op welke wijze de financiële bijdrage zal worden gebruikt in overeenstemming met de doelstellingen van de stichting
- c. zo mogelijk kopieën van stukken die de aanvraag kunnen onderbouwen

STATUTEN

Voor de statuten zie de website:
<http://www.persvrijheidsfonds.nl/statuten.html>

REGLEMENTEN

Artikel 1

1. De Stichting Persvrijheidsfonds, verder te noemen de stichting, kan gelden ter beschikking stellen voor het voeren van principiële procedures, die de persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken. Dit naast de overige taken als genoemd in artikel 2 van haar statuten.
2. Het verstrekken van een financiële bijdrage zal slechts geschieden, wanneer het bestuur de overtuiging heeft gekregen dat de door de stichting in de statuten aangegeven doelen kunnen worden bereikt en haar financiële middelen toereikend zijn.

Artikel 2

1. De aanvraag voor een financiële bijdrage dient schriftelijk te geschieden door een verzoek te richten aan:

Stichting Persvrijheidsfonds
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam.

2. De aanvraag dient te zijn gedagtekend en ondertekend en dient te bevatten:
 - a. de naam, het adres, het e-mailadres en zo mogelijk het telefoonnummer van de aanvrager
 - b. de motivering van de aanvraag, waarbij aangegeven dient te worden op welke wijze de financiële bijdrage zal worden gebruikt in overeenstemming met de doelstellingen van de stichting
 - c. zo mogelijk kopieën van stukken die de aanvraag kunnen onderbouwen
3. Bij een onvolledige aanvraag kan het bestuur besluiten de aanvraag niet in behandeling te nemen. Ook kan het bestuur besluiten de aanvrager in de gelegenheid te stellen binnen een door het bestuur te stellen termijn de ontbrekende gegevens te verstrekken en/of nadere informatie te verschaffen.
4. Bij spoedeisende zaken kan het bestuur besluiten genoeg te nemen met een aanvraag per e-mail.

Artikel 3

1. Het bestuur is volledig vrij in de wijze waarop het op een aanvraag beslist. Het kan bijvoorbeeld besluiten aanvrager in de gelegenheid te stellen de aanvraag nader mondeling toe te lichten. Ook kan zij besluiten zelf nader onderzoek te doen en/of nadere informatie in te winnen.
2. Het bestuur beslist schriftelijk op de aanvraag, binnen een redelijke termijn.

Artikel 4

1. Het verlenen van een financiële bijdrage is een gunst. De aanvrager heeft nimmer recht op een financiële bijdrage.
2. Het bestuur beslist op welke wijze en onder welke voorwaarden het een financiële bijdrage ter beschikking stelt.
3. In voorkomende gevallen kan het bestuur beslissen de financiële bijdrage te voldoen door rechtstreekse betaling aan de rechtshulpverlener.

Artikel 5

1. De aanvrager dient de financiële bijdrage te gebruiken waarvoor deze is aangevraagd en dient zich te houden aan de eventueel door het bestuur te stellen voorwaarden en verplichtingen.
2. Wanneer zich een wijziging voordoet in de feiten en/of omstandigheden die relevant zijn voor de gedane aanvraag dient de aanvrager het bestuur hiervan schriftelijk in kennis te stellen.
3. Het bestuur kan de beslissing een financiële bijlage toe te kennen, met terugwerkende kracht intrekken of wijzigen:
 - wanneer de activiteit waarvoor de bijdrage werd verleend niet of niet geheel plaats vindt of die op een andere wijze wordt gefinancierd;
 - wanneer de beslissing om een financiële bijdrage te verlenen onjuist was en de ontvanger dit wist of behoorde te weten;
 - wanneer het bestuur bij het nemen van zijn beslissing niet op de hoogte was van feiten en/of omstandigheden die zouden hebben geleid tot een andere beslissing;
 - wanneer de ontvanger zich niet houdt aan de door het bestuur gestelde voorwaarden en/of opgelegde verplichtingen.
4. Wanneer het bestuur het vermoeden heeft dat er sprake is van een situatie als bedoeld in het vorige lid, zal het de betaling van de financiële bijdrage kunnen opschorten, totdat er een beslissing is genomen omtrent intrekking of wijziging van haar eerdere beslissing.
5. Onverschuldigd betaalde financiële bijdragen dienen te worden terugbetaald door de ontvanger, binnen een door het bestuur te stellen termijn.

Artikel 6

1. Dit reglement kan door het bestuur worden gewijzigd, op de wijze als vastgesteld in de statuten.
2. In alle gevallen waarin zowel de wet, de statuten als dit reglement niet voorzien, beslist het bestuur.

PERSVRIJHEIDSFONDS

HET BESTUUR

Ron Abram, ooit o.a. hoofdredacteur AD, voorzitter Raad voor de Journalistiek en voorzitter NVJ

voorzitter

Erik Jurgens, was o.a. hoogleraar, voorzitter NOS, lid van de Tweede Kamer en later van de Eerste Kamer

penningmeester

Thomas Bruning, algemeen secretaris NVJ, jurist

secretaris

Maria Henneman, ex-hoofdredacteur Avro Netwerk, directeur/eigenaar communicatie- en media bureau

Folkert Jensma, ex-hoofdredacteur NRC Handelsblad, nu juridisch commentator en verslaggever van deze krant

Kees Schaepman, was hoofdredacteur VPRO Radio, nu freelance journalist. Is in december teruggetreden als bestuurslid

Auke Visser, was tot voor kort algemeen directeur Sanoma Men's Magazines, nu zelfstandig mediaconsulent, voorzitter Groep Publiekstijdschriften NUV, bestuurslid Stichting Raad voor de Journalistiek

PERSVRIJHEIDSFONDS

GRONDLEGGERS

Het NEDERLANDS GENOOTSCHAP VAN HOOFDREDACTEUREN en de NEDERLANDSE VERENIGING VAN JOURNALISTEN zijn de grondleggers van het Persvrijheidsfonds, de komende jaren ook materieel.

ONDERSTEUNERS

De STICHTING DEMOCRATIE EN MEDIA zegde ruimhartig financiële steun toe voor 2008, 2009 en 2010

STICHTING HET FINANCIEELE DAGBLAD (eveneens voor drie jaar)

STICHTING REGIONALE OMROEP OVERLEG EN SAMENWERKING ROOS (2008 tot en met 2010)

NEDERLANDSE PROGRAMMA STICHTING NPS

STICHTING REPRORECHT

RTL NIEUWS

NEDERLANDS UITGEVERSVORBOND NUV

via de Groep publiekstijdschriften GPT en de Nederlandse Dagbladpers NDP

INTERNATIONAL FEDERATION OF JOURNALISTS

SANOMA MEN'S MAGAZINES

KENNEDY VAN DER LAAN

STIMULERINGSFONDS VOOR DE PERS

ZAKEN DIE HET FONDS STEUNT OF STEUNDE

- Het Persvrijheidsfonds ondersteunt in de zaak **Autoweek vs. De Staat** een uniek hoger beroep bij de Grote Kamer van het Europese Hof voor de Rechten Van de Mens in Straatsburg. Het hoger beroep bij het Europese Hof wordt in behandeling genomen door de Grote Kamer.
Sanoma Uitgevers verdedigde op 6 januari jl. bij de Grote Kamer van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens het hoger beroep in de zaak AutoWeek versus de Nederlandse staat.
- **Alberto Stegeman**, journalist bij SBS 6, onderzoekt in zijn programma 'Undercover in Nederland' deels met verborgen camera's dubieuze zaken. Ettelijke keren stelde hij veiligheidslekken op Schiphol aan de kaak. Hij weigert een boete te betalen die het Openbaar Ministerie hem oplegde nadat hij met een vervalste KLM-pas eind 2008 tot vlak bij het regeringsvliegtuig was doorgedrongen op de luchthaven. Op 15 april 2010 dient deze zaak.
- **Cassatieberoep van de Telegraafjournalisten De Haas en Mos tegen de Staat der Nederlanden** (AIVD, journalisten in 2006 gevolgd en afgeluisterd, schending bronbescherming).
Opnieuw steun, nu aan het vervolg van de procedure van De Telegraaf en andere belanghebbenden versus de AIVD, bij het Europese Hof.
- **Tweede cassatie van de Stichting Ostade Blade**, uitgeefster van het toenmalige tijdschrift Ravage (dat tegenwoordig alleen nog online verschijnt) tegen de Staat der Nederlanden. In 1996 is er een onrechtmatige huiszoeking geweest, waarbij veel journalistiek materiaal in beslag is genomen.
- Voorgenomen ondersteuning van **Opinio in bodemprocedure** die minister-president Balkenende tegen het opinieweekblad had aangespannen na publicatie van een gefingeerde toespraak, is door het faillissement van het blad van de baan.
- Wellicht steun voor cartoonist **Gregorius Nekschot** als Justitie tot vervolging overgaat. Nekschot werd in 2008 enkele dagen in de cel gezet na een politie-inval, waarbij allerlei zaken in beslag werden genomen. In de loop van 2010 beslist het Openbaar Ministerie over deze zaak.
- Onafgebroken verschijnt **Kleintje Muurkrant** sinds 1977 in Den Bosch. Via het openbaar maken van gegevens en feiten, het geven van achtergrondinformatie en het verspreiden van discussiestukken wil men het verzet tegen misstanden in de maatschappij aanwakkeren en aanzetten tot zelfstandig kritisch denken en handelen. Op dit moment dreigt de rechter de Muurkrant monddood te maken door bij voorbaat diverse publicaties te verbieden, hetgeen aanleiding geeft tot schadeclaims van mensen die zich gedupeerd voelen. Het bestuur van het fonds heeft ingestemd met steun.
- In ons land wemelt het van **WOB-procedures**, o.a. tegen overheden. Wij willen soms in hoger beroep steun mogelijk maken.

PERSVRIJHEIDSFONDS

EXPLOITATIE 2009

VERLIES EN WINST REKENING PER 31 DECEMBER 2009

Ontvangen Gelden		Uitgegeven bedragen			
2009-001	St.Democratie en Media	4-jul-09	20.000.00	Bankkosten	-40.40
2009-002	St.Roos	8-jul-09	7.500.00	Kennedy vd laan, inz.st.persvrijheid/ Sanoma Autoweek	-10.796.36
2009-003	Bestuur van Ned.Genootschap van Hoofdredacteuren	11-aug-09	2.500.00	Secretariaatskosten NVJ	-1.000.00
2009-004	Het financieel Dagblad	1-aug-09	5.000.00	Bestuurskosten	-1.113.52
2009-005	Nederlandse Vereniging van Journalisten	9-jul-09	10.000.00	Administratieve dienstverleningskosten NVJ	-450.00
2009-006	Internationale Federation of Journalists (bijdrage kosten rechtzaak)	1-aug-09	3.000.00		
(A)	Fin. dagblad 2e termijn 2008 (NVJ heeft het ontvangen in 09) niet in expl.2008		5.000.00		
			53.000.00		
	bankrente, inclusief rente van Toprente spaarrekening		2.130.10		
			<u>55.130.10</u>		<u>-13.400.28</u>
				Nog te bestemmen	<u>41.729.82</u>

BALANS ST.PERSVRIJHEIDSFONDS PER 31 DECEMBER 2009

Activa		Passiva	
<u>Liquide middelen</u>		<u>Eigen Vermogen (Nog te bestemmen)</u>	
Ing 66.71.03.511	50.189.91	Resultaat voorgaande jaren	155.487.90
Ing Topspaarrente 65.40.12.008	151.683.90	Nog te bestemmen boekjaar	<u>41.729.82</u>
	201.873.81		197.217.72
<u>Vorderingen</u>		<u>Kortlopende schulden</u>	
R/C NVJ	343.91	Nog te betalen kosten voorg.jaren	5.000.00
Totaal	<u>202.217.72</u>		<u>202.217.72</u>

Exploitatie overzicht 2009

STICHTING PERSVRIJHEIDFONDS

= ontvangen gelden

Toelichting op de balans St.Persvrijheid Fonds per 31 december 2009

Toelichting Verlies en Winstrekening St.Persvrijheid Fonds per 31 december 2009

Vorderingen

Rekening-courant NVJ :	8.703.79
Beginsaldo per 1-1-2009	
Mutaties t/m 31-12-2009	5.000.00
Ontvangen van Fin.Dagblad 2e termijn	-26.14
Betaald KvK 2009 St.Persvrijheidsfonds	-20.83
Bet. Making it , voor st.Persvrijheidsfonds	-10.796.36
kennedy vd laan inzake Sanoma autoweek	-26.90
Renzos delicatessen, broodjes vergadering	-25.90
FR-delicatessen, broodjes vergadering	-78.75
AMBuitgeverij, 5 exempl.muur van rubber	-1.000.00
NVJ Secretariaatskosten 2009	-800.00
NVJ, Vergaderkosten 2009 4 * € 200	-450.00
NVJ, Opmaak balans en jaarrekening 2008	-135.00
Abonnement Mediaforum T.Bruning	
Totaal nog te ontvangen van NVJ	<u>343.91</u>

Nog te betalen

Telegraaf AIVD 2008	5.000.00
	<u>5.000.00</u>

Bestuurskosten:

KvK contributie 2009	26.14
Making it	20.83
Verteerkosten vergadering	52.80
AMB Uitgeverij, 5 boeken muur van rubber	78.75
Vergaderkosten bij de NVJ (4*€ 200,=)	800.00
Abonnement Mediaforum T.Bruning	135.00
	<u>1.113.52</u>